

19. évf. 79-80 sz. A SKANDINÁVIAI MAGYAROK CSALÁDI LAPJA 2016/2-3

Száz év után magyar-olasz barátság

07/18/2016

„Az iskolák fölöttébb szükséges voltáról”

Magyarok története

Nyári történetek

- Házunk tája • Ághegy könyvek • Olvasmány •
- Vidám oldal •

magyarliget.hhrf.org

m e l l é k l e t

ISSN 1404-7780

A tartalomról:

Házunk tája

MEDVE CUKOR ÖRÖKRE ! :) 4
Kovács katáng Ferenc szereplései 5
Kisföldalatti 10-11
Csángók a tenger mellett 12-13

Nyári történetek

Utazás az ISONZÓI EXPRESSZEN 6-9
A Nyárad menti „expressz 14-15

Az iskolál fölöttébb szükséges voltáról

A magyar Liget munkája a nyelvápolásért 18-19

Magyarok története 20-21

Ághegy könyvek 16-17

Vidám oldal 22-23

Ághegy melléklet

**Skandináviában rengeteg a liget (lund),
de MAGYAR LIGET csak egy van!**

Szerkeszt :

Ligeti Pál - lunditar@gmail.com

Honlap: <http://aghegy.hhrf.org/tarkaroly/>

Székely János - nikon@amdazerg.info

Szász Lajos l.szasz@gmail.com

Tördelés: **Bengtsson Benjamin** zsoltbenne@gmail.com

Fiókszerkeszt ségek:

Oslo: Kovács Ferenc - ferenc.kovacs@media.uio.no

Koppenhága. Pet Tünde - tundepeto@hotmail.com

Budapest: Aniszi Kálmán - aniszi_kalman@g51.kibernet.hu

Kolozsvár: Kovács Magda, kovacsmagdi45@gmail.com

Berlin: Sárga Nóra norasarga@gmail.com

Az aláírt írásokért a szerzők felelősek. A szerkesztőség a beküldött írások magyarítását kötelességének tartja. A lapot a skandináviai magyar egyesületek és jóakaróink sokszorosítják és terjesztik.

Lapunk a világhálón: <http://magyarliget.hhrf.org>

Arany János

Nem kell dér...

*Nem kell dér az őszi lombnak,
Mégis egyre sárgul:
Dér nekül is, fagy nekül is,
Lesobajt az ágrul.*

*Nem kell bú az aggott főnek,
Mégis egyre őszül:
Bú nekül is, gond nekül is
Nyugalomra készül.*

*Hátba dér-fagy, bú-gond érte,
Ősze is már késő:
Hogy' pereljen sorsa ellen
A szegény lomb és fő!...
(1878 oct. 10.)*

Áprily Jajos

Októberi séta

*Ez itt a hervadás tiúndér-világa.
Akartál látni szép halált velem?
A Bükkös-erdő búis elégiája
szép, mint a halál és a szerelem.*

*Fától fához remegve száll a sóhaj,
közöttük láthatatlan kéz kaszál.
Az ágakról a fölrebent rigóraj
tengődni még a bolt irtásba száll.*

*Lombját a gally, nézd, mily kímélve ejti,
holnap szél indul, döntő támadás,
holnaputánra minden elfelejti,
milyen volt itt a végső lázadás.*

*Mint gyertya-csonkok roppant ravatalnál,
tönkök merednek dültan szerteszét,
s a nyár, ez a kilobbant forradalmár,
vérpadra hajítja szőke, szép fejét.*

*A partot fűzek testőrsége óvja,
a tollforgójuk ritkítottan ing.
Halkan bimbál a horgom úsztatója,
nagyot csobbant a játékos balint.*

*Fény-pászma hull most messze, bolt mezőig,
s a víz egy percre hullámos batár:
innen mosolygó partja tükröződik,
itt egy utolsót lobban még a nyár.*

*De túl, gypén a ritkuló bereknek
ijedt lombok rebbennek szerteszét,
a szél felettük pókszálat lebegtet,
ezüst pókszálat és ezüst zenét.*

*Az őszi hárfás tiúndére jár a réten,
az ő hírjáról szól a halk zene.
Most át fog jönni: árnyékát sötétén
pallónak átveti a jegyenye.*

házunk tája

Búcsú munkatársunktól, dr. Szalontai Évától

Egy héttel 87. születésnapja előtt elhunyt dr. Szalontai Éva aranytollas újságíró, a Magyar Ligetnek kezdetektől fogva munkatársa, a MÚOSZ Életmód Szakosztályának elnöke, és ausztráliai

tudósító, az EMU társaság elnöke, a Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetettje. 41 éven át volt tagja a Magyar Újságírók Országos Szövetségének. Alapítója az Egészség=Élet című internetes újságnak. Kemény, céltudatos, sikeres kolléga, igazi egyéniség volt. Hangzottatta: az írás és a MÚOSZ-ban végzett eredményes szervezőmunka tartja teljes szellemi és fizikai frissességben.

A Sajtóház homlokzatán Éva néni tiszteletére fekete zászló lengett néhány napig. De ennél sokkal tovább él majd kollégái, munkatársai, és barátai emlékében. Nyugodjék békében!

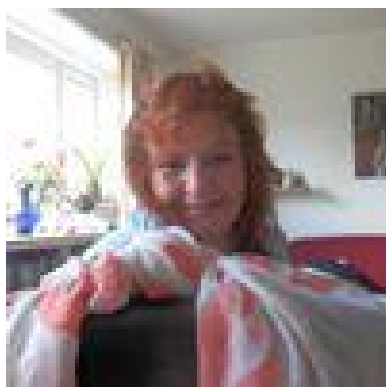
Szalontai Éva utolsó levelei

NYÍLT TÉR

Ezt a lapszámunkat megbízott szerkesztőnk helyett Ligeti Pál készítette

házunk tája

**MEDVE
CUKOR
ÖRÖKRE ! :)**

Most értünk ahhoz a ponthoz, hogy több éves elmélkedés után pontosan meghatározzuk, hogy melyik az a pont, ahol a dán és a magyar kultúra élesen eltér egymástól.

Örömmel jelentem, hogy hosszú és komoly kutatómunkával sikerült lokalizálnom a jelenséget, amelyet úgy hívnak, hogy medvecukor (lakrids) fogyasztás.

A dánok egy f re jutó medvecukor fogyasztása nagyon jelent s és most ne a néhány angolszász területen is elterjedt könnyed, színes, szamóca és más gyümölcs ízeiben készült változatokra gondoljunk, hanem az igazi, fekete medvecukorra, amit sós változatban is fogyasztanak. Ez a sós változat legalább annyira üt s, mint egy pohár reggeli szilvapálinka!..)

Az egyszeri magyar nemhogy nem fogyaszt napi szinten medvecukrot, de nem is biztos, hogy kóstolta már. A legtöbben gyermekkorukból emlékeznek rá esetleg: bocskorszj néven kínálták a boltok.

A medvecukor / bocskorszj alapanyaga az édesgyökér-kivonat, áizsolajat is tehetnek bele.

Ha egy magyar azt mondja neked, hogy csak egyetlen édességet nem szeretett gyermekkorában, akkor 99 százalékg biztos lehetsz benne, hogy a bocskorszjra gondol.

A dánok viszont rajonganak az áizsos, vagy szalmiákos medvecukorért és mindenféle formában, mindenhol és minden körülmények között fogyasztják.

Számukra a medvecukor fogyasztásnak szociális funkciója is van : " Ott hagyott a feleségem ",----- Huh, kérsz egy lakridst???" Unatkozom " -- " mindjárt megyünk, kérsz egy lakridst ????" " Na, most kezd dik a film, kérsz egy lakridst? "----Sós? Nem? akkor nem kérek, kösz.....

Ezekkel a példákkal azt kívántam érzékeltetni, hogy a medvecukor fogyasztás szorosan hozzátartozik az ember dániai mindennapjaihoz és külön pech, ha nem szokott hozzá gyermekkorától, (és ki szokott hozzá, aki magyar????), mert sokszor már csak a beszélgetés kedvéért is elfogadná a kínálást, de hát... még rosszul lesz, ha legy ri. :D

Ahogy szállnak azonban a dániai évek, valahogy rászokik az ember erre a különös helyi specialitásra is.

Ha szeretné tudni, hogy valaki mióta van Dániában , csak kérdezd meg t le, hogy kér-e egy kis lakridsot. Ha nem tudja, hogy mi az, akkor kér szegény és ha szemét vagy, akkor nem figyelmezteted arra, hogy készítsen szalvétát..... ha néhány hónapja / éve van Dániában, akkor köszöni, nem kér, 20 évi tartózkodás felett pedig vágyva nyúl a lakrids után és megjegyzi, hogy ha te nem szereted, akkor nyugodtan neki adhatod az egész zacskót...
Lakrids forevör!!

Pet Tünde

Kedves utazók!

**Autónk indul
Erdély-
Németország-
Dánia.**

Indulás szeptember 17-én és szeptember 24-én vissza szeptember 19-én és szeptember 26-án.

Személyek, csomagok és autó szállítását vállaljuk!

Érdeklődni a 0040746104031-es telefonszámon vagy privát üzenetben lehetséges!

Kovács katáng Ferenc szereplései az anyaországban

házunk tája

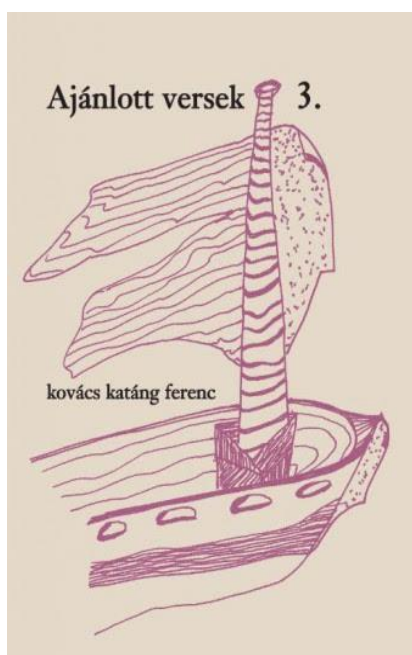
A Magyar Írószövetség 2016. május 12-én rendezte meg Kovács katáng Ferenc 13. kötetének bemutatóját. A szerzővel és Szávai Ilonával, a Pont Kiadó vezetőjével Szentmártoni János, az Írószövetség elnöke beszélgetett. A szépszájú közönség érdekes társalgásnak lehetett fültanúja. 13-a és péntek este volt. A szerző már a meghívóban szélepegette, hogy hál' Istennek nem babonás, s attól sem fél, ha esetleg csütörtököt mond a bemutatón. Mérnök léte szeret a számokkal zsonglorkódni, lássuk, mire jutott azon az estén. 20 éve jelent meg első kötete, s immár a tizenharmadik. 50 éve történt, hogy május 13-án pénteken egy jósvári kiránduláson sziklamászás közben nagyot zuhant, s alaposan összetörte magát. Gimis barátja, a baleset szemtanúja, 300 kilométert utazott, hogy részt vehessen a jelenlegi könyvbemutatón.

Az *Ajánlott versek* című trilógia első darabja 2009-ben jelent meg ötvenegy dán, norvég, svéd kortárs költőnek dedikált verssel. A kettes sorszámmal ellátott azonos című kötet 2012-ben látott napvilágot. Két év verskrónikája barátoknak, családtagoknak címzett szabadverssel. A harmadik kötet 14 ciklusból áll, tisztelgés a szerzőre nagy hatást gyakorló példaképek előtt: Márainak, Ibsennek, Hamsunnek, Faulknernek, Kosztolányinak, Krúdyknak, Sipkay Barnának, Csajkovszkijknak, Bartóknak, Rippl-Rónainak, Csontváryknak, Giacomettinak, Bergmannak, Kieslowskinak ajánlva.

A 87. Könyvhétre megjelent verskötetet Kovács katáng Ferenc a Vörösmarty téren, a Pont Kiadó 10-es sátrában június 9-13 között dedikálta.

6 kkf-

Nagy Melinda az *Ajánlott versek* bemutatóját így kezdte: *„Az a megtisztelő feladat ért, hogy bemutassam Kovács katáng Ferenc nemrég megjelent Ajánlott versek 3 című verseskötetét az olvasóinknak. Gondolom, sokan ismerik t, de aki nem, annak csak röviden annyit, hogy 1982 óta él Oslóban, költő, író, fordító, aki filmez, fest és rajzol és nem utolsó sorban e honlapnak a ökeresztápa. Ezenkívül a Magyar Érdemrend Lovagkeresztjének büszke tulajdonosa, aki évtizedeken át rendületlenül dolgozott a norvég magyar kulturális párbeszéd érdekében.”*

háznak tája Utazás az ISONZÓI EXPRESSZEN

A MÁV Nostalgia kft. 2016 nyarán indította második emlékvonatát az els világháború máig emlékezetes harctereire. A vonaton történészek eladásait hallgattuk, rajzkiállítást láthattunk egy öreg honvéd visszaemlékezéseit olvashattuk és a Seb együttesel dalolhattunk, a Magyar Tartalékosok Szövetsége világháborús egyenruhát visel ő tagjainak harci eszköz kiállítását tekinthettük meg. Jártunk a Tolmi-Loce katonai temet ben, a Caporetto Múzeumban, a Kolovrat gerincen, a Cerjedombon épült emlékm nél, a Doberdói-fennsíkon, a San Martino del Carso múzeumban, felkapaszkodtunk a Monte San Michele kett s csúcsára, Visintinibe, ahol az elesett magyar katonák emlékkápolnája van, és Fogliano di repuglián is némán álltunk a M?IÉRT? kérdéssel küszködve.

Indul a második isonzói expressz

Meghalt itt a világháborút indítók felel tlenységéb l értelmetlenül fél-millió osztrák-magyar katona és közel millió olasz férfiú. Jártunk Márton Áron nyomában, aki nyolc hónapot töltött ebben a pokolban, emlékeztünk Zalka Máté magyar íróra, aki itt is harcolt, és Giuseppe Ungaretti olasz költ t idéztük Sagrado környékén. Jártunk a San Martino régi templomának közelében a magyar katonák tájékozási pontjaként állott Doberdói fa környékén, amelyr l Ungaretti is megemlékezett II valloncello dell'albero isolato cím versében. Leróttuk kegyeletünket a csatatereken, a még megmaradt, a sziklába vájt lövészárkokban, kazematákban és számos katonai temet ben. Megcsodáltuk és fűrödtünk az opálos Isonzó kristálytiszta vizében, Seb Ferenc l tanult keserg dalokat dúdoltunk magunkban a véres harcok különféle, ma is félelmetes helyei, és nagyszüleinkre gondoltunk, mert az emlékvonat minden utasának családjában volt valamilyen háborús emlék, amit megosztottunk egymással. Soha többé ilyen gyilkos háborút!

**A Mongte San Michele tetejéről
belátható az egész hadszíntér**

DICSŐSÉGES VISSZAEMLEKÉZÉS A
KIRÁLYI HADSEREGRE, A MAGYAR
GYALOGÉZREDEKRE AKI HŐSIESEN
KÜZDÖT ÉS BÁTTRAN ESELT
EL A BECSÜLET MEZEJÉN 1915 - 1918.
IN RICORDO DEL GLORIOSO REGIO
RGT. DI FANTERIA UNGHERESE CHE
COMBATTÈ EROICAMENTE
E VALOROSAMENTE CADDE SUL
CAMPO DELL'ONORE 1915 - 1918.

Emlékmű a Haláldomb mellett

**Selkők Ferenc együttesével
teremtett magyaros
hangulatot**

Olasz csontkamra Kobaridban

Bunker bejárata

Híd az Isonzóm

Emlékezetes marad a doberdói-fennsíkon történt baráti gesztus: az olasz idegenvezető és a bemutatóra magyar honvédruhába öltözött önkéntes a magyar zászlót csavarintva az olasz színeket is mutatta. A barátság jelképe volt ez, amely az itt egymás ellen vezényelt katonák harcszüneteiben is megmutatkozott. Az ötnapos látogatás végén, Sutana település melletti katonai temet ben mintegy fél ezren, katonai tiszteletadás mellett róttunk le kegyeletünket az isonzói harcokban elesettek h sőkre emlékezve.

Gyönyör vidéken, Szlovénia és Olaszország határán jártunk, fürödtünk az Adriában és a határtalan békében, amelyben h si halottaink nyugodnak.

Így harcolt a magyar katona az Isonzó fölötti hegyekben

07/19/2016

A kolozsváriak n i alakulata a Szent Mihály csúcson

Kegyeltes záróünnepély

Kisföldalatti

1896. május 2-án Ferenc József jelenlétében, a millenniumi ünnepek tetőpontjaként adták át a Millenniumi Földalatti Vasutat, a Kisföldalattit Budapesten. Igaz, ma már M1-es metró néven szerepel, de azt hiszem, az emberek továbbra is Földalatti néven emlegetik.

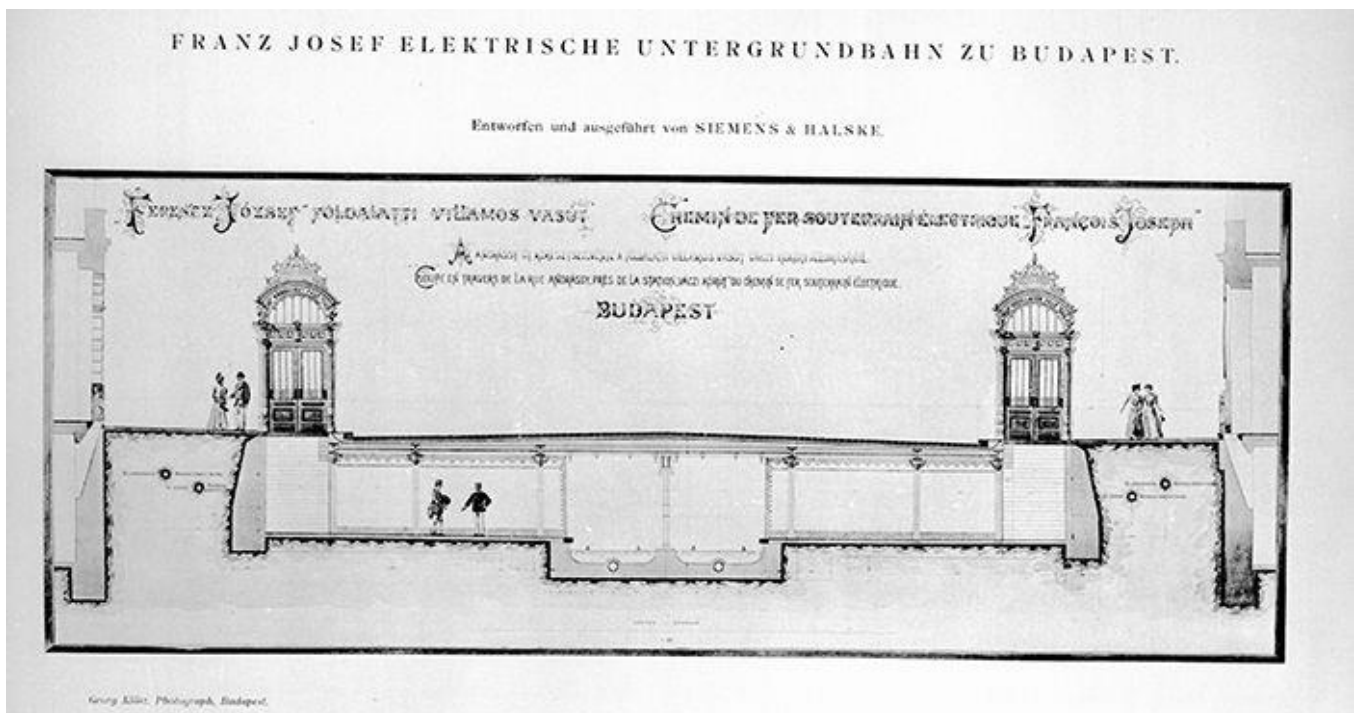
Ezzel a kisvasúttal utazzunk most vissza a történelem útvonalán és tekintünk bele az elmúlt évekbe.

Pestet még az 1800-as években is vizesárok vette körül, amit annak idején védelmi célokra hoztak létre. Ez a mai Nagykörút helyén volt. Ennek az ároknak a felhasználásával egy hajózható csatornát akartak kiépíteni az Oktogontól a Városligeti tóig. Ez a csatorna az akkori Sugár út (ma Andrássy út) közepén lett volna, melynek két oldalára kocsitutat terveztek, amit hatalmas villák, paloták, casinók szegélyeztek volna. Ezt az elképzelést még Kossuth Lajos is támogatta, sőt egyes ötletek az ő fejében születtek meg. Az 1876-os évektől kezdve lassan megvalósították a tervet, azonban a csatorna létrehozása egyre jobban várattott magára. Korábban már kérelmezték, hogy a csatorna helyett villamosjárat könnyítse a városi közlekedést. Ezt azonban többször visszautasították, mondván rontja a városképet. Időközben Balázs Mór, az akkori Villamos Vasúti Társaság vezérigazgatója, egy új, és egyedi ötlettel állt elő, csatorna helyett földalatti vasút építését javasolta. A több mérnök segítségével kidolgozott tervet 1894. január 22-én nyújtották be a városi tanácsnak, amit ugyanezen év augusztus 9-én elfogadva, 90 évre engedélyezték a megépülendő földalatti vasút megépítését.

Azonban a földalattit a millenniumi ünnepek keretében akarták átadni, s így már csak 20 hónap állt az építkezés rendelkezésére. A teljes megvalósításra mai pénzben kifejezve 3,6 millió Forintot szántak. Az útvonal a Vörösmarty tértől a (akkoriban Gizella térnek hívták) a Városligetben levő Széchenyi fürdőig tartott, 3,68

km hosszon. Az idő sűrűsége miatt, ezért a legjobb csúcs-technológiát, sőt, több helyen újításokat is alkalmaztak. A munkálatokat a pálya fedett részének kialakításával kezdték, aminek hossza majdnem 3,5 km, szélessége 6 méter, míg magassága 2,6 méter volt. Óriási mennyiség földet kellett megmozgatni, és ehhez rengeteg kubikosra volt szükség. A munka gyorsítása érdekében, a korábbi gyakorlattal ellentétben, nem órabért, hanem mennyiségért fizettek. Minden talicska földért 1 koronát. Így, a korábbi napi 1-2 koronáról akár 12-15 koronára is emelkedett a kereset. A munkálatokat a tervezett útvonal két végén kezdték. A legnagyobb gondot a mélyben futó fő csatorna jelentette, aminek áthelyezésére nem volt lehetőség. Erre egy különleges megoldást találtak, mivel a földalattinak felette kellett elmennie, ezért a csatornát kiszélesítették, ugyanakkor pedig lelapították. Igaz, hogy elveszítette kör formáját, azonban a vízáteresztő képessége ugyanakkora maradt. Szádfalat és víznyelő kutakat építettek. A talajvíz eltávolítására elektromos szivattyúkat használtak, valamint a betonfal építésekor elektromos betonkeverőt, kotrógépet. Valamennyi a korszerű technika vívmánya volt. Itt alkalmazták először Wüch Róbert szabadalmaztott találmányát, a vasbetont. Ezzel az eljárással készült az a híd is, ami az állatkertnél biztosította a zavartalan áthaladást. Ez az átjáró még ma is látható, igaz, alatta a talajt elég magasra feltöltötték.

Az építési munkák mellett a szerelési munkákra is figyelni kellett. A megtervezett kocsikon is korszerű műszaki megoldásokat alkalmaztak. A kivitelezést a Schlick gyár készítette, míg az elektromos berendezéseket a Siemens cég szállította. A műszaki megoldásnál külön figyelmet igényelt az aránylag alacsony belmagasság. A szerelvényeket belül három részre tagolták. A két végén voltak a vezetőfülkék, míg az azoktól elválasztott középső rész alkotta az utasteret. E tér két végén U alakban helyezték el az üléseket. A kétféle faborítás, a lámpák, a kocsik külső színválasztása és az egész kinézete dekoratív hatást keltett. Ma

azt mondhatnánk, hogy topp design volt. Sajnos ezekből a kocsikból csak 3 darab maradt meg, ezek jelenleg a földalatti Deák téri múzeumában láthatóak. Fennmaradt annak az első motorkocsinak a tervrajza, amin látszik, hogy mint a mai metró kocsikat, három sínhez tervezték. Két sín a kerekeknek, míg a harmadik az áramszolgáltatásnak volt. Ezt a rajzot később ceruzával felső áramszedésre módosították, és új áramszedeket is terveztek hozzá. Ezeket a fordított U alakú, rugózó áramszedeket a kocsik végénél helyezték el. Az alagút belsejére szerelt 350 Volt üzemi feszültséggel ellátott felső vezeték biztosította a szerelvény áramellátását.

A sínek nyomtáv szélessége 1435 mm volt, és a Bánovits féle felépítményhez az újszerű Hartmann-féle szabadalom szerinti felfüggesztést alkalmazták.

A munkálatokkal folyamatosan haladtak és a tervezett

idre, sőt a megszabott kereten belül elkészültek. **házunk tája**

A megnyitás napján mindenki ingyen utazhatott, azonban ezt követően két fillér volt egy jegy ára, ami az évek múltával sajnos egyre jobban emelkedett, ahogy ma is.

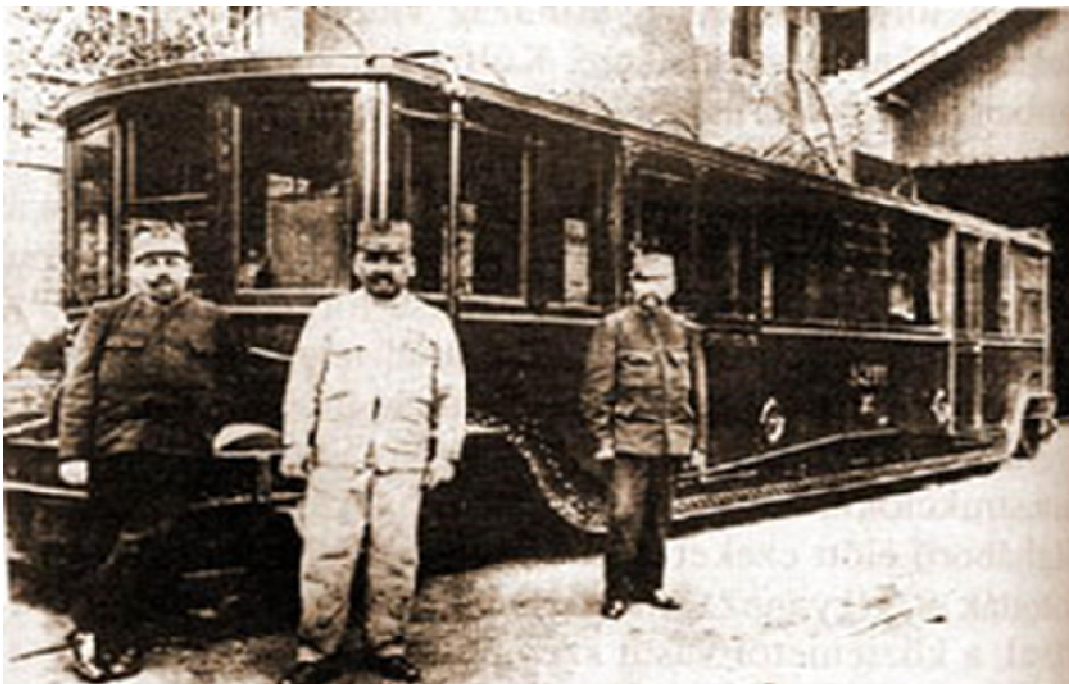
A mai napig is vitatott kérdés, hogy a budapesti az első vagy a második földalatti vasútja Európának. Ha a megnyitás időpontját vesszük, akkor a második, mivel Londonban 1863 januárjában, míg Budapesten 1896. május 2-án került átadásra a földalatti vasút. Azonban a londoni nem volt más, mint a föld alá süllyesztett gázvezeték. A füst komoly gondot okozott, ezért elvezetésére lyukakat vágtak a szabadba, de még így is több alkalommal történt füstmérgezés. Ennek következtében néhány hónap után leállították, és majd 30 évnyi pihenésre kényszerült. Ezzel szemben a budapesti földalatti korszerű villamos meghajtású motorral üzemelt és a kor legjobb technológiáját alkalmazták, és még a mai napig is üzemel.

Sokat köszönhetünk Balázs Mórnak a földalatti vasút megálmodásáért, és létrehozásáért. Munkája elismeréséül nemesi címet kapott, és talán az volt a legtermészetesebb, hogy nemesi címerében a földalatti vasút stilizált motívuma szerepel.

A földalatti érdekessége, hogy a felszíni jobboldalú közlekedéssel ellentétben, baloldali közlekedés volt egészen 1972-ig, amikor is nagyszabású felújításba kezdtek. Többek között a különböző jelrendszereket is kicserélték, ami alkalmassá tette a földalattit a jobboldali közlekedésre. Ekkor a pályát is meghosszabbították egészen a Mexikói útig. A következő nagy felújítás 1995-ben kezdődött, ami már a tető- és födém szerkezetre is kiterjedt. Az Oktogonnál létrehoztak egy kitérőt is. Az állomásokat felújították, s mivel a legtöbb emlékvédelem alatt állt, figyeltek a korhídszerveletek, berendezések megtartására. Az UNESCO az egész vonalat 2002-ben a Világörökség részévé fogadta. Népszerűségét a mai napig megtartotta, és ha az adatok nem csalnak, napi utasszáma 35 ezer, és az utóbbi 20 év leforgása alatt 11 millió utasa volt, de lehet, hogy még több is. A Deák téren, a Földalatti Vasúti Múzeumban a mai napig látható a kisföldalatti egy régen leválasztott szakasza, valamint állandó- és időszakos fotókiállítások is megtekinthetők.

Amikor Budapesten járunk, menjünk le a hozzánk éppen legközelebb es állomásra, olvassuk el az ottani táblákat, csodáljuk meg a korabeli fotókat és magát az állomást is. Ugorjunk fel egy-két megálló erejéig a Kisföldalattira, és ha szerencsénk van, pont kifogjuk a nosztalgiajáratot, ami élénk varázsolja az 1900-as évek hangulatát.

Nádasdy-Farkas Irén

Csángók a tenger mellett

A facebookon ismételen nagy szenzációként jelent meg, hogy Dobrudzsában magyarok élnek. Bizony a magyar szórványokra mindenütt a világon találhatunk, ha kissé odafigyelünk és felel nek érezzük magunk sorsukért, amely a legtöbb esetben szomorú, a magárahagyatottság példái. A beolvasztás elleni küzdelem ben csodával határos módon való megmaradásuk örömteli, hiszen ezek a kisközösségek mutatják a magyarságban rejt z er t, évszázadokig megmaradnak nyelvükben, sajátos kultúrájukat ápolják. A Constanta melletti csángó magyarokról három évtizede hírt adtam a romániai magyar ifjúsági lapban, és a Duna hosszában tett riportútjaim könyvemben. Akkoriban szó sem lehetett a romániai magyar kisebbséghez való szorosabb tartozásuk gyakorlatáról. Talán most, amikor a haza éltet figyelme minden magyarra kiterjed, felfigyelnek rájuk és bevonják abba a kultúrkörbe, amelyb l évszázadokra kiszorította a kisebbségekkel mostohán bánó történele.
tk.

Részlet Szerelmes földrajz cím , három évtizede megjelent riportkötetemb l.

š Az út fölött betontekn ben folyik a Duna vize. Mögötte tábla: 2 kilométeres út visz be Ojtuzra. Az elnevezésnek persze semmi köze a hasonló nev Kárpát-szoroshoz. De annál több a csángókhöz.

- Mi Bákó mell l jöttünk ide, Lujzikalugorból - feleli kérdésünkre Kuna Mihály az egyik kicsi ház nyári konyhája körüli reggeli gyülekezésb l. Luizi-Calug ra ma is létez Bákó megyei helység. Fél évszázaddal ezel tt Domokos Pál Péter Barát népének fordította a falu nevét. Nyolcszáz csángómagyar családot talált ott. š Bogdánfalvától délre, a Szeret jobb partján fekv falvakat megismerve, utamat az attól északra fekv Luizi-Calugara felé irányítottam. Luizi hallo-másom szerint lengyel szó, és népet jelent. Meggondolva, hogy a lengyel papok gyakoriak ezen a területen, különösen a régebbi id ben, elhihet , hogy lengyel szerzetes nevezhette így el... Benéztem a kalugari temet be is, ahol rengeteg fake-reszten szebbnél szebb ... neveket olvashattam. Itt említem meg, hogy a kalugari csángók a csíksomlyói pünkösdi búcsúra - régebben - igen nagy számban jöttek. A csíkiak nagy kalapú csángóknak hívták ket...ö

- Az történt, hogy jó néhány háborúban megfordult ember nálunk már nem jutott földhöz. Össze- szövetkeztek, csináltak egy kérvényt, hogy a B r ganon juttassák ket földhöz. Sokat jártak a f városba a kérés miatt. Végül tévedésb l vagy hogyan, ezt a területet jelölték ki nekik. Százhatvan család költözött ide, köztük az én szüleim is. Apró gyerek voltam. Em-lékszem, négy évig kínlódtunk. A kukoricacs csak akkorára n tt, mint a tyúk nyaka. Szíkes, semmi föld volt itt, hiába dol-

goztunk, nem adott termést. Rendre visszamentek innen az emberek. Palkó József, Pál Anton és még néhányan maradnak itt rajtunk kívül. Aztán a harmincas években újra visszajöttek többen is. Most van itt vagy százhusz csángó család.

Kuna Mihály kék szem , hetvenhez közeled , sokat látott ember. Gyerekkorában kételemit ha járt. A faluban nem volt iskola. Ügyes, munkás ember lévén, sokféle dolgozott. Leginkább a k m ves mesterséget szerette. Házát is maga építette. Nyolc gyerek apja. A nagyobbik fia k m ves. János, aki segít testvérei felsorolásában, a közeli k bányában gépkocsivezet . - Anna férjhez ment. B lcescuban lakik. Házuk van. Dumitru ugyancsak sof r. A legtöbbre a kés bb világrajöttek viszik. Az egyik lánytestvérem másodéves az egyetemen. Hidrotechnikát tanul. A legkisebb a cernavodai mez gazdasági líceumban tanul.

Reggel van. Állunk a kerítésnél, és minden mozdulatunkra legyek fekete serege mozdul.

- Történhetett valami az irtószerrel, hogy az idén nem fogott a legyeken - mondja az öreg Kuna. - Különben itthon sem rossz a fiataloknak. Híres juhtenyészetünk van. Többször vol-tunk országos els k már. Ügyes, szorgalmas emberek dolgoznak itt, élenjárók vagyunk. Utat is építenek, annyira elismernek...

Kérésre magyarra fordítják a szót. János mondja, hogy a szülei egymás között mindig anyanyelvükön beszélnek.

- No, apám, szóljunk, beszéljünk valamit, hogy kifejezzük magunkot... - biztatja János az apját. Aztán lassan, mint a csermely, megered magyar nyelven a beszélgetés. Nagyon széke-lyes hangsúllyal, de számomra megdöbben en érthet en beszél az öreg Kuna. Szabadkozik, hogy már sokat felejtett, pedig Erdélyben is megfordult, és volt alkalma az ottaniakhoz igazítania anyanyelvének szavait. A fia is azt állítja, hogy katonáskodás idején a székely fiúkkal igen jól megértette magát. Írni, olvasni magyarul egyikük sem tud. Magyar nyelv könyv soha nem járt még a kezükben.

- Biza, mi akkor a nyelvünket adtuk a megélhetésért - gondolkodik el az öreg, és nem tudom, miért, többször is kérdi az őficérő magyar megfelel jét.

- Tiszt - mondom mindannyiszor. Mondja utánam. Ízlelgeti a szót. Vajon mire gondolt?

Tar Károly

kiadásra

(kiadóra és támogatásra)
váró könyvei, nyomdakészen:

VOLTAM

Emlékiratok

A Boldog utcán innen

Saját lábon

Ezer kilométerekkel

Summa summarum

ERDÉLYI SZÉPMÍVES CÉH

Emlékkönyv

Pánik ô regény

Hajnalban vadnyuszik

ablakom alatt

regény

Tar Károly TITOKTÁRa

publicisztika

Kedves könyveim könyve

könyvismertet k, esszék, regények
színhelyén

Itt és ott ô versek, képek

Száraz oázis

négy színjáték

Ami eszembe jut

kisprózai írások

Est ô versek

nyári történet

A Nyárad menti „expressz”

Ez is nosztalgia vonat. Talán ez Erdély leghosszabb keskenyvágányú vasútja. Marosvásárhelyr 1 indul és végig a Nyárad mentén halad Szovátaig, amely régi, fürd város. Ma virágzó fürd telepe, végig aszfaltozott útjaival, takaros járdáival, korszer en felszerelt sétálóhelyeivel , gombaként szaporodó többszintes szállodáival európai szinttel kacérkodik. Évtizedekkel ezel tt írtam riportomban jegyeztem, hogy Marosvásárhelyr 1 délel tt 10.38-kor indult és délután 18.25-kor érkezik vonat Szováta.

Az utasokat autóbusz viszi tovább a fürd telepre. Fényesre-tisztára törölt apró Diesel-mozdony, óránként negyven kilométeres sebességgel űszáguldottó . Este zsúfolásig telt kocsikkal érkezünk Vásárhelyre.

- Ejsze, ezzel versenyt lehetne futni! - jelenti ki egyik útitársam=az egyik állomásraól nehezen kiinduló kisvonatot kívánta jellemezni.

Igaz, versenyt futunk az id vel. Ákosfalváról az autóbusz tizenöt perc alatt beszalad Vásárhelyre. Nyáradszeredától sem jön két óra hosszát, mint a űNyáradmenti expresszö, de ez a kisvasút ezen a távon több mint húsz helység utasforgalmát szolgálja. Aki a Nyárad mentén jár, láthatja, hogy folyik a patak szabályozása, a véd gátak építése. Változik a táj, de szépsége megmarad. Egyszer majd csak a kirándulóké lesz a kisvasút. Szüleink-t l, nagyszüleink-t l olyan játékként örököljük, amely a derekasan végzett munka szépségére, a meglév k becsülésére talán az utánunk jöv ket is megtanítja.

nyári történet

Ma valóban inkább csak kirándulók ülnek nyaranta a nyitott, fapados másodosztályú vagonokba. A menetrendből meg tudható, hogy Szováta és Vármez közlekedik. A vármez i, fest i környezetben található halászcserda az itt kihalászott és elkészített sült pisztráng által vált ismertté. Az ízletes pisztráng mellett az idelátogató vendég horgásztehetségét is próbára teheti.

Másfél évtizednyi szünet után g zmozdonyos nosztalgiaüzemmel indult újra a kisvasút Szováta és Vármez között. Jelenleg, a kis g zös körülbelül 14 kilométeres szakaszon hallatja magát, az üdül telep és a pisztrángokról híres kis falu között. A Nyárad menti kisvasutat 1912-1915 között építette a MÁV, hosszú ideig ez volt a só-, fa- és utas szállítás legfontosabb eszköze a folyó völgyében, és ezzel érkezett a friss múrokerszági zöldség a marosvásárhelyi piacokra. 1997-ben a CFR felszámolta a közlekedést ezen a vonalon, mert a nyilvántartások szerint veszteséges volt.

Aki Szováta n jár ,ne mulassza el ezt a kirándulást, és meleg nyári napokon a Csíki sör mellett kóstolja meg a még ízletesebb, pasztörizálatlan Székely sört, mielőtt, vagy miután a Medve tó körüli sétákon igazi medvékkel találkozik. Nem csak h sít, de ijedségre is kiváló.

Ligeti Pál

•Az Ághegy-Liget Baráti Társaság kéri tagjait és barátait, hogy az eddigieknél hathatósabban, még nagyobb odaadással támogassák az Ághegy 41-45 számait tartalmazó 9. kötetének és az Ághegy Könyvek sorozat következő kötetének kiadását.

Tagdíj: 50 korona + kötetenként a nyomdai önköltségi árnak megfelelően kb. 100 korona.

Az Ághegy Könyvek sorozat kötetei kb. 40-60 korona. Az adományokat honlapunk folyamatos frissítésére fordítjuk. A felajánlott képzőművészeti munkákat, gyűjteményes kiállítás keretében jótékonyági árverésen értékesítjük ugyanezen célból.

Az Ághegy VIII. kötete (a II., III., IV. és V. és VI. VII. kötete korlátozott példányban) és az Ághegy Könyvek kötetei a szerkesztésben, a stockholmiak számára pedig

A Göteborghoz közeli Gaál Zoltán címen kaphatóak.

Utánvétellel postán is küldhetünk kiadványainkból.

**Tízenöt esztendő termése:
50 szám, 10 kötet,
- több mint
hatezer oldal...**

Ághegy Könyvek

1. Tóth Ildikó: Múltbanéz ô elbeszélések
2. Tar Károly: Száraz oázis ô színháték-sorozat
3. Szakács Ferenc Sándor: Kettéhasadt lélek
4. Bernhard Nordh: A hódtavi újtelepések
5. Erdélyi Szépmíves Céh Emlékkönyv ô összeállította Tar Károly
6. L. rinczi Borg Ágnes: Állapotok - versek
7. Agnes Borg: Tillstånd - svéd versek
8. Bjerck-Amundsen: Søren Kierkegaard kezdônek ô fordította: Lázár Ervin Járkáló.
9. Dohi Alexandru: Altermundia - Fordította T.K.
10. Tar Károly: Itt és ott- versek
11. Dohi Alexandru: Altermundia ô svédül. Fordította L. rinczi Borg Ágnes
12. Dohi Alex: Illatok könyve ô Fordította T.K.
13. Tar Károly: Pánik ô regény
14. Skandináviai helyrész ô az Ághegy-Liget Baráti Társaság pályázatára érkezett írásokból, lemezmelléklettel
15. Elekes Ferenc: Éden Bådenben ô kisregény és Leborult szivarvég ô egyszer történetek
16. Asztalos Morell Ildikó: Feloldozás ô versek
17. Hjalmar Söderberg: Jézus Barabbás ô regény ô fordította Sente Imre
18. Gödriné Bed Ilona: Gondolatok idegenben ô versek
19. Molnár István: Mint pillangó a tóhozó regény
20. Dohi Alex: Definíciók könyve ô versek. Fordította: Tar Károly
21. Veress Mária: Életre, halálra ô kispróza
22. Janáky Réka: Válogatott versek
23. Tar Károly: Táncházt ô gyermekversek ô Pusztai Péter rajzaival
24. Tar Károly: Firka írka ô gyermekversek ô Pusztai Irina rajzaival
25. Gaál Zoltán: Szemünk kinyílik ô talán, versek
26. Gaál Zoltán: Svart på vitt ô svéd versek
27. Tóth Ildikó: Ajtó, ablak nyitva van
28. Tar Károly: Ami eszembe jut ô kispróza írássok
29. Gödriné Bed Ilona: Valamit mindig megköszönni - versek
30. Tóth Ildikó: MÉRÁRÓL csak álmodom
31. Hommage Tomas Tranströmer ô fordítások
32. Tar Károly: Hajnalban vadnyuszik ablakom alatt - regény
33. Tar Károlyó Moritz Livia: Versó kép
34. Tar Károlyó Soó Zöld Margit ójátékos torna
35. Gaál Zoltán ó Kovács Ferenc: Fák egymás Között
36. Tar Károly: Est - versek
36. Forró Tamás: 1956-os magyar menekültek Norvégiában

Magyarország Gothenburg Landvetter → Budapest — Göteborg → Budapest — Malmö → Budapest — Stockholm Skavsta → Budapest
Románia Kolozsvár Malmö → Kolozsvár — Bukarest — Malmö → Bukarest — Stockholm Skavsta → Bukarest

A WIZZ AIR DEBRECENBEN NYITJA MEG 22. BÁZISÁT

A légitársaság egy repül gépet állomásoztat Debrecenben, és 3 új útvonalat indít decembert l

A Wizz Air, Közép- és Kelet-Európa legnagyobb diszkont légitársasága ma bejelentette, hogy 22. bázisát Magyarországon, Debrecenben nyitja meg december 16-án egy új Airbus A320 típusú repül géppel, valamint tovább b víti debreceni útvonalhálózatát.

A Wizz Air már jelenleg is üzemeltet járatokat Debrecenbe, amely a légitársaság második bázisa lesz Magyarországon. Az új repül gépnek köszönhet en hatra emelkedik a Debrecenb l elérhet útvonalak száma, az éves ül hely-kapacitás pedig 136%-kal, 195.000-re n . A légitársaság bízik benne, hogy ez serkenteni fogja a helyi munkaer piacot a repülés és turizmus területén, azáltal, hogy az utasok számára több alacsony vitel-díjú útvonal válik elérhet vé.

A Wizz Air három új útvonalat üzemeltet majd debreceni bázisáról Brüsszel-Charleroi, Malmö és Párizs-Beauvais repül terekre december 16-tól, kezdetben heti két-két járatral. A Wizz Air továbbá megnöveli a járats r séget már meglév , népszerű útvonalain London-Lutonba és Eindhovenbe.

Az új járatokkal együtt a Wizz Air 22 országba 47 útvonalat fog üzemeltetni Magyarországon két repül terér l. Az új debreceni útvonalakra már megvásárolhatóak a jegyek a wizzair.com oldalon,

A debreceni repül tér 2012-ben a világ egyik legdinamikusabban növekv légitársaságával, a Wizz Airrel kötött stratégiai szövetséget, ami most új szintre lép, a debreceni légikiköt ugyanis a Wizz Air bázisrepül tereként fog m ködni. Ez azt is jelenti, hogy további három új menetrend szerint Wizz Air járat indul Debrecenb l, mégpedig Párizsba, Brüsszelbe és Malmöbe.

Med start den 18 december börjar Wizz Air flyga direkt mellan Malmö Airport och Debrecen.

Det blir flygbolagets fjortonde linje ut i Europa från Malmö Airport och den andra destinationen till Ungern. Ungern är känt för sina termalbad och i Debrecen ligger ett. I den centrala belägna parken Nagyerd ligger badet Gyógyfürd . Debrecen, som är en universitetsstad, ligger i östra delen av Ungern och är landets näst största stad - en stad som kommer att bli Wizz Airs andra flygplatsbas i Ungern. I december börjar flygbolaget trafikera tre nya destinationer därifrån= Malmö, Brussels Charleroi och Paris Beauvais. Linjen från Malmö kommer att trafikeras med två avgångar i veckan med Airbus A320 (180 passagerare)=måndagar och fredagar. Biljetter finns nu tillgängliga hos bland annat Wizz Air. Wizz Air erbjuder idag följande destinationer från Malmö Airport: Belgrad, Budapest, Bukarest, Cluj-Napoca ,Gdansk, Katowice, Poznan, Vilnius, Skopje, Sofia, Tuzla och Warszawa. Den 25 juni startar linjen till Nis.

„Az iskolák fölöttébb szükséges voltáról” A svédországi anyanyelvoktatás: esélyei és buktatói

A Magyar Liget munkája a nyelvápolásért

A Magyar Ligetnek a nyelvápolás állandó rovatában a kezdetektől fontos témája. Már az indulásnál felhívja a lap a figyelmet Molnos Angéla gondolataira, kinek könyvében, melynek címe Szent és sérthetetlen a nyelvem velés kérdései között elsőként felveti, hogy a magyar nyelv erősen ellatinosodott és a nemzeti elit sem a magyar szavakat használja, a helyzet pedig tovább ront az angol jövevényszavak befogadása.

A lap felhívta a figyelmet az aktuális nyelvemvelési sorokra is a Duna televízióban. A továbbiakban szóba kerül a zagyvanyelv, amely a különböző jövevényszavak keveredését jelent és a nemzeti veletlenségre tanuskozik. Helyet kapnak a rovatban Szent Imre sorai is, amelyek a passzív szerkezetek használatát ismertetik. Ezzel kapcsolatban áll ott a következtetés, „magyarul szépen és helyesen akkor fogalmazunk, ha magyarul gondolkozunk”.

A lap nyelvmagyarító feladatot is ad az olvasóknak, amelyet a szerkesztésbe előlehet jutalomkönyvért küldeni. Beszámoló olvashatunk a Marosvásárhelyen megtartott IX. anyanyelvi konferenciáról, ahol az anyanyelvet Süt András az örök feltámadás színterének nevezte. A konferencia leszögezte, hogy az anyanyelvünk olyan, mint egy erősen vár, amelyet védenünk illik. Érdekesképpen viszontláthatjuk a rovatban azokat a magyar szavakat is, amelyeket Kosztolányi a tíz legszebb magyar szónak tart. Megjelenik a svédországi Magyarító Szószedetnek az ajánlata is, amely célja, hogy „megfontolásra késztesse, hiszen egyik-másik idegen szó helyett anyanyelvünk gazdag tárházából számos megfelelőbbet használhatunk”. Helyet kapnak a rovatban az aktuális események is, mint pl. A Svédországi Magyarok Országos Szövetsége Anyanyelvünk Alapítványának üléséről a beszámoló. A nyelvjavító igyekezet a Magyarító Szószedettel azt célozza, hogy az említett, Molnos Angéla: Magyarító könyvecskéjén kívül Pintér Jenő félévszázados nyelvtisztító szótárát és az 1993-ban kiadott Sztranyiczki Mihály - Tar Károly által összeállított romániai magyar nyelvjavító szótárát közösen használva összegyűjtse azokat a s r n használt, divatos, önkéntelenül is magyar beszédünkbe kevert svéd és angol szavakat, amelyek anyanyelvünket, svéd nyelvünket, angol tudásunkat is szegényítve és kisebbitve, a csak kevesek által értett zagyvanyelvet éltetik.

A Lundi Lapban és a Magyar Ligetben, a dél-svédországi magyarok családi lapjában már évekként beindult gyűjtést a világháló segítségével folytatta a szerző, Tar Károly. A SMOSZ Anyanyelvünk Alapítványa irányító testületének tagja, a Lundi Lap és a Magyar Liget szerkesztője.

A nyelvészkedés során a lap „ellátogat” az angliai magyarokhoz is, az Angliai Magyar Tükör példáját hozva az angol nyelvben folyó változásokra és beszámol arról, hogy a svédországi Anyanyelvünk Alapítványa az anyanyelvünk Nyelvápolók Közössége nevet vette fel és a következő területekre terjesztette ki a működését: - Hétfélig iskolák, anyanyelvi táborok, egyházak, zenei anyanyelv távoktatás, tanártovábbképzés tankönyvek és taneszközök beszerzése. A Magyar Liget felhívja a figyelmet, az ismer nyelvész, Grétsy László egyik könyvében felvetett konkrét problémára is, nevezetesen arra, hogy terjed benne a jelzeten személynévnek csak a familiáris stílusban megengedett névelése.

Az újság tájékoztatta a svédországi magyarokat, felhívta a figyelmet az Anyanyelvi és magyarság-ismereti nyári gyermektáborokra és a sárospataki NYÁRI KOLLÉGIUMra, ahol a svédországi magyar fiatalok hazájuk kultúrájával ismerkedhettek.

Az újság az olvasók segítségével gyűjtötte a s r n használt, divatos, önkéntelenül is magyar beszédünkbe kevert svéd és angol szavakat. Ezen felül a kerülendő, szajkózott töltelékiszavaink és kifejezéseink is megjelentek a szójegyzet mellékleteként.

A Magyar Liget tovább is ment a nyelv tisztaságáért indított igyekezetében, amikor magában a lapban is hibavadászatra hívta fel az olvasókat. A lap a Magyarok Világszövetségének néhány gondolatát is közölte, mely szerint a világszövetség legfontosabb kötőanyaga a magyar nyelv.

Helyet kaptak a lapban skandináviai magyar könyvújdonságok is, pl. egy finnországi új magyar nyelvkönyv ismertetése is és a Svédországi Magyarok Országos Szövetsége kezdeményezéséből megalakult Nyelvápoló Közösség első könyve, amely „Vallomások az anyanyelvről” címmel neves személyiségek bölcs mondásait tartalmazza édes anyanyelvünkön.

A lap rendszeresen közölt részleteket Molnos Angéla: Magyarító könyvecskéjéből, amelynek mellékleteként megjelentette a Tar Károly. Svédországi magyarító szószedet című könyvecskéjét. A Magyar Liget úgy támogatta több nyelvvédő kezdeményezést is, a Nyelvünk és Kultúránk kezdeményezését pl. úgy, hogy felkérte olvasóit közöljék véleményüket, írják meg tapasztalataikat a magyar nyelvben és kultúrában való megmaradás mindennapi gyakorlatáról, nehézségeiről, tegyék szavá küszködésüket, ötleteiket, elvárásaikat, segítsenek a témakör feltérképezésében.

A lap foglalkozott az anyanyelvi oktatás helyzetével, amely az anyanyelvi oktatástól megvont támogatás következtében alakult ki, felhívja a figyelmet azoknak az időknek az eljövételére, amikor a magyar nyelvtanárokat már a helyi magyar közösségeknek kell majd alkalmazniuk. A lap egyik rovata már kezdetektől sajátos anyanyelvi oktatásunkat elősegítő véleménycserék helyeként funkcionált, Megszólaltatott tanárokat, nevelőket, szülőket, igyekezett összegyűjteni minden tapasztalatot, gyakorlatot, amelyek hasznosak lehetnek. Folyamatosan előtérben volt a lap működése óta a nyelvi hibák témája és ezek kiküszöbölése, „nyelvjavító” írárok, cikkek formájában is, amelyekben

olyan konkrét nyelvi hibák, mint az ikes igék használata is szóba kerültek. Érdekességeket is említett a lap az anyanyelv ápolásával kapcsolatban, így tudhattuk meg pl. hogy a British Museum könyvtárában a legértékesebb közép-európai nyomtatvány magyar nyelv. Mindent összefoglalva jogosan állíthatjuk, hogy a Magyar Liget szerény eszközeivel egész fennállása idején központi helyen kezelte a magyar nyelv ügyét, a nyelvi tisztaság kérdését és az anyanyelvi oktatást.

PetőTünde

*

A lap minden számában közölt az iskolák fölöttébb szükséges voltáról cím rovatában vitára bocsájtotta az skandináviai magyarok talán legfontosabb, folyamatosan javításra szoruló kérdését: a magyar elemi oktatás szervezésének és gyakorlatának kérdését. Ennek összefoglalójaként közöljük az a szerkeszt Nyelv és Kultúra folyóiratban megjelent írásának idevágó részletét, amely ma is, a nemcsak svédországi aktuális teendőink tárháza.

Az iskolák fölöttébb szükséges voltáról...ö

A nyugati régiókban él magyarok m vel desének és hagyomány rzésének legf bb gondja az anyanyelvoktatás színvonaltalansága. A haza élett figyelme nélkül ennek javítása lehetetlen. A dél-svédországi magyarok családi lapja, a Magyar Liget (www.hhrf.org/magyarliget) Iskola rovatában napirenden tartja az anyanyelvtanítás kérdéseit. Néhány, a kérdést körüljáró írásból és a begy jtött véleményekb l:

A nyugati régióban a magyar egyesületek nemzeti-önazonosság-megtartó munkájuk f feladata az anyanyelvoktatás el segítése, de öner b l ezt sikeresen nem végezhetik. Els sorban szakmai segítséggel lehetne segíteni az anyanyelvoktatást a nyugati régiókban, Szemléletváltással, hogy az EU országaként, az államok kölcsönös együttm ködéssel tovább növelhet vé válják a nyelvtanítás szakmai színvonalát. Elképzelhet , hogy az uniós országok közös egyetértésben oldják majd meg a maguk anyanyelvi oktatásának szakmai és szervezési kérdéseit az Unió minden államában, és ezzel az eddiginél magasabb min ségi színvonalra emelik országukban a különféle nyelvek, más uniós országokban pedig, a saját nyelvük oktatását. Véleményem szerint a magyar kormány diplomáciai úton elérheti az Európai Unió országaiban, hogy a befogadottak anyanyelvi oktatásának megfelel szintjét az anyaországok illetékesei, kölcsönösen biztosítsák, ellen rizzék és szavatolják. Egy hozzánk ellátogató magyar honatya és egy az Európai Unió Parlamentjében tevékenyked , nyugaton él képvisel , valamint a Határon Túli Magyarok Hivatalának segítségét kértük a következő konkrét ügyekben:

1. Tudatában vagyunk annak, hogy a magyarság nyelvi közösségre alapuló lelki és kulturális közösség. Függetlenül attól, hogy hol élnek azok, akik politikai, vallási és állampolgársági különböz ségük ellenére, a történelem során eltér állami keretekbe kerülve, ezt a nyelvi közösséget vállalják, joguk és egyben önként vállalt kötelességük, hogy megfelel en, tehát fokozatosan magasabb szinten elsajátíthatassák, ápolhassák a magyar nyelvet. Az anyanyelvoktatás az európai régióban is a szül k felvilágosításával, nevelésével kezd dik. Olyan a magyar egyesületek és a magyar nyelvet tanítók munkáját el segít felntt-nevelési programot kellene kidolgozni, amely az anyanyelv megbecsülésének, értékeinek és hasznosságának bizonyítását szolgálja. Az anyanyelv színvonalatlan

oktatása a szórványban él magyarok m veltségi színvonal-alattiságát is mutatja.

2. Az óvodai nevelést, itt-ott szül i kezdeményezésre maguk a szül k végzik. A Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága által nyugatra kiküldött óvón k Svédországban is megfelel szakmai alapot teremthetnének az öner b l fenntartott magyar óvodákban.

3. A svédországi anyanyelvoktatásban az oktatók többnyire képzés nélküliek, képzettségük messze elmarad a kívánalmaktól, szakmai munkájuk ellen rízetlen, heti negyven perces anyanyelvi tanításuk tervezetlen, nem elége célirányos. Szükség volna anyaországi szakemberek általi kiválasztásukra, irányításukra. Egyféle anyaországi, oktató-tapasztalatcserét végz , utazó tanfelügyel re volna szükség addig is, amíg az anyanyelvet tanítók kinevezésébe az anyaországnak nagyobb beleszó-lási jogot biztosítanak

4. Nagy szükség van a nyugati régiókban dolgozó tanárok részvételével kidolgozott és a heti egy magyar óra lehet ségeihez igazított tankönyvekre.

5. Önszerve désünk a nyugati és az uniós régióban hiányos. El kellene segíteni a magyar egyesületek egész tagságát megmozgató űmagyar népszámlálást, ennek keretében pedig a tanulók összeírását. A magyar anyanyelvoktatásban részvev k számbeli stb., felmérését, a kiküldött tanfelügyel k tényfeltáró dolgozataikban összesíthetnék.

6. Hasznos volna egy magyar nyelv szövegszerkeszt szoftver elterjesztése, hogy el segítse a helyes magyarságú levelezést. Felújításra, átdolgozásra vár az elavult svéd-magyar és a magyar-svéd szótár.

7. A fejlett skandináv informatikai lehet ségek er teljesebb kihasználását, az e-társadalom adta lehet ségek jobb kihasználását javasoljuk (online tananyag lerakat, magyar tanárok online-közössége, naprakész adatbázis a magyar órákról, tanítókról, stb. Van ingyenes megoldás: Openoffice!)

8. Vendégtanárok küldésével, minél több fiatal anyanyelvi táborba való küldésével segíthet a Hivatal a jelenlegi sanyarú helyzetben.

A magyarság nyelvi közösségre alapuló lelki és kulturális közösség. Függetlenül attól, hogy hol élnek azok, akik politikai, vallási és állampolgársági különböz ségük ellenére, a történelem során eltér állami keretekbe kerülve, ezt a nyelvi közösséget vállalják, joguk és egyben önként vállalt kötelességük, hogy megfelel en, tehát fokozatosan magasabb szinten elsajátíthatassák, ápolhassák a magyar nyelvet. Számításainkból nem hagyhatjuk ki az anyaország szellemi, erkölcsi segítségét. Az id nekünk dolgozik. Az e-társadalom fokozatos gazdagodása révén ma, minden eddiginél közelebb lehetünk Magyarországhoz.

Az északon megtelepedett magyarság összeszámlálása azt is eszünkbe kell jutassa, hogy soha sem leszünk itt annyian, hogy önellátásra rendezkedjünk be a kultúrában a szellemi életben, amely különben is lehetetlenség, mert csak a m veltség folyamatos áramlás az, amely a világot életben tartja, jöv nket meghatározza. Gyökereinkt l függ életben maradásunk. Sziszifuszi munkának t nik a magunk és gyökereink el számlálása. De sajátos helyzetünk, miszerint az egyik legel rehaladottabb országban élünk, tegnapi álmaink, megvalósíthatóságát szavatolja. Egyszer bben fogalmazva: Lehet, mert ó most ó lehet!

„Több is veszett Mohácsnál”

Elkeseredet magyar mondása ez. És ezt nemcsak a tíz év híján félezer éve, 1526. augusztus 29-i mohácsi vesztes csata helyszínén mondjuk, a Mohácsi Történelmi Emlékhelyén. Tizennégyezer elesett harcosra emlékezünk. A tömegsírok között II. Lajos király, Szulejmán szultán, Tomori Pál, Kanizsai Dorottya, és sok-sok névtelen vitéz fából kifaragott szobrait láthatjuk. A fegyvereket, lovakat megidéz sírjelek sokasága eleven mozgást teremt a csendes sírkertben. Megkondíthatjuk a kis lélekharangot, amelynek hangja tovább

fokozza a sírkert magasztos hangulatát. A 2011-ben átadott, Szent Koronát formázó impozáns fogadóépületben a korabeli fegyverek ugyanúgy megtalálhatóak, mint a digitális terepasztal. mind, a h sökr l való méltó megemlékezést szolgálják. 14000 tiszafa emlékeztet arra, hogy a középkori Magyarország elveszítette királyát. Az erd egy

ponton megtörik, délnyugaton fenyeget t rként hasít belé a feketefeny kb l ültetett ék, mely a végzetes török támadást jelképezi. A tömegsírok között II. Lajos király, Szulejmán szultán, Tomori Pál, Kanizsai Dorottya, és sok-sok névtelen vitéz fából kifaragott sírjeleit láthatjuk - csatabárdokat, buzogányokat, kiegyenesített kaszákat, és a csatában elpusztult lovakat megidéz figurákat. A sötétbarna faragások s r jében állva szinte hallani a csata zaját, a lovak patájának dübörgését. Itt felidézhet k a tanulságok is.

A XVI. század elején felemelkedben volt a félholddal jelölt világ. I. (Yavuz) Szelim rövid uralkodása alatt (1512 ó1520) legyzte Perzsiát, meghódította Szíriát, Irakot és Egyiptomot megszállta az Arab-félszigetet, megszerezte a muszlim világ két legzen-

tebb városát, Mekkát és Medinát. Felvette a török szultánok közül elsőként az iszlám kalifája címet. Ezek szerint félezer éve fenyegeti Európát az iszlám veszedelem. Szemükben mi sgyaur kutyákó vagyunk, pusztítani való hitetlenek. 1520 szeptemberében Szelim

meghalt, és a még nála is nagyra vágyóbb első szülött fia, I. (Nagy, vagy a törököknél Törvényhozó) Szulejmán követte t (uralkodott: 1520ó1566) Oszmán Birodalom trónján. A rendkívül m velt és tehetséges, több nyelven beszél ifjú szultán kiválóan ismerte az európai viszonyokat.

Ha 1522-ben nem veri ki a johannita lovagrendet Rodoszról, és nem lép francia királlyal Habsburg-ellenes szövetségre, az oszmán hader nem támad Magyarországra? Feljegyezte a történelem, hogy Szulejmán nem ellenségként tekintett Magyarországra, 1521 elején követeket küldött

A magyar hader augusztus 24-én érkezett Mohács alá. A szultán letáborozott a mez n. Forró augusztusi nap volt. A magyar hader délután három óráig állt és várt a harcmez n. Akkor támadt a nehézlóvassággal és szétzúzta az törökök első vonalát. Megfutamodtak a törökök. De a felvonulási terület végén húzóódó magaslát azonban megállította a lovasokat, ahonnan az

Budára abból a célból, hogy meghosszabbítsák a békét, de II. Lajos királyt gúzsba kötötte a Habsburg-rokonság. Lajos bebörtönözte Szulejmán követeit, és elhatározta, hogy háborúba száll a törökök ellen. Egyértelmű, hogy a még szinte gyermek király teljesen irreális döntését az az udvari Habsburg-párti lobbisugalmazta. Lajos felesége, Mária királyné Ferdinánd osztrák főherceg, valamint V. Károly húga volt. Magyarország az egyetlen ütköző állam volt a Török Birodalom és az osztrák örökös tartományok között. Lajos 1526 elején tudomást szerzett a szultán Magyarország elleni hadi készülődéséről I. Bakics Pál szerb vajda útján. Az európai uralkodóknak küldött kétségbeesett hangú leveleiben azonban hiába kért segítséget Magyarország védelméhez. Csak VII. Kelemen pápa és VIII. Henrik angol király küldött pénzügyi támogatást. Szulejmán 1526. április 23-án indult el a seregeivel Isztambulból. A 60 000 fős rendkívül korszerűen felszerelt és 30 000 jól kiképzett katona szpáhi lovasság és a 1 fegyverekkel is felszerelt janicsárság, illetve a híresen jó török tüzérség alkotta. Június elején érték el Nándorfehérvárat, ahol Bali bég is csatlakozott hadaival.

Lajos július 2-ára Tolnára hívta hadba a magyar királyi haderejét. A csapattesteket azonban jelentős késedelemmel mozgósították, emiatt csak igen lassan érkeztek be a királyi táborba. A király a magyar hadak élére Szapolyai György temesi bánat, valamint a végvári kapitányi múlttal rendelkező egyházasfőt, Tomori Pál kalocsai érseket nevezte ki. Lajos, július 20-án indult el Budáról a tolnai táborba. A törökök már átkeltek a Dráván.

A tolnai táborban megtartott haditanács arról vitakozott, hogy mindaddig ne ütközzenek meg a törökökkel, amíg Szapolyai János erdélyi vajda, valamint Frangepán horvát bán hadtestei és a VII. Kelemen pápa adományából felvett cseh zsoldosok nem érkeznek meg. Ezek létszámával megkétszerezhető volt volna 24 800 fős királyi haderő. Gyenge volt a király, engedett a türelmetlen lovagoknak és megütközött a törökökkel.

id közben beérkezett anatóliai hadtest lecsapott rájuk. Többszörös túlerőben lévő török bekerítették a magyar gyalogságot. az öldöklő harcban csaknem az összes magyar katona elesett. Heves zivatar jött. A menekülő király leesett a lováról, és a megáradt Csele-patak vizébe fulladt. A halálát többen, többféleképpen leírták, innen azok a következtetések is, miszerint nem fulladt a patakba, hanem a királyi trónra vágyó ellenségei meggyilkolták. Mohács nemcsak egy súlyos katonai vereség, hanem sokkal inkább a széthúzás és az elhibázott szövetségi politika következményeinek máig élő szimbóluma. Az ország valódi tragédiája az ezt követő 15 évben, a kettős királyválasztás volt, és a széthúzás miatt a másfél évszázados török uralma Magyarországon.

vidám oldal

Külhoni magyar nyelvvizsgálók aranyköpései

- Zrínyinek csak fél szeme volt, ám ez nagyon zavarta a csatákban.
- A katonák életüket és halálukat kockáztatták.
- A h s holtan esett össze. Ezt kés bb nagyon sajnálta, de akkor már nem volt mit tenni.
- A víz oxigénből és folyadékból áll.
- A szomorú elhanyagolt sírok mellett étellel teli sírhalmokat is találhatunk.
- A mocsári vész 1526-ban volt.
- A Szent Jobb István király bal keze.
- Janus Pannonius 15 éves korában elterjedt Európában.
- Szemünk közepén van egy nyílás, amely mindenkinek fekete, mivel fejünk belül sötét.
- kereskedtek és iparkodtak.
- A háborúban a n k is megteszik a kötelességüket a férfiakkal együtt, úgy elöl, mint hátul.
- A gesztenyesütőget néni kiáll a sarokra, és odacsalogatja az embereket a szagával.
- Arábiában a vizet cisztercitákban gy jtik.
- Sok régi k zetben megtalálhatók az skori halak lábnymai.
- A bronzkorszak t zzel-vassal pusztította a rézkorszakot.
- Döbrögi a harmadik levonásban két púppal gyarapodik.
- A középkorban a várakat katakombákkal l tték.
- Kanada terlete egyenl Európá lakosságával.
- A kenguru kicsinye fészeklakó.
- A ménes egy nagy lócsomó.
- Toldi a csónak felé indult, mikor a cseh vitéz el vette a kardját és majdnem lel tte Toldi Miklóst, azonban észrevette a fondorlatos tervet.
- Boldog Margit az erény útját követte. Ártatlan életét és elsőszülött gyermekét az úrnak ajánlotta.
- Szulimánt a szigeti ostromnál megölték, ezért egyelőre felhagyott azzal a szándékával, hogy Magyarországot meghódítsa.
- Kolombusz háromszor indult útnak, bár a második útján meghalt.
- Az serd olyan terület, ahova emberi kéz meg nem

- tette be a lábát.
- Zrínyit a bécsi kamarilla által felbérelt ólmozott vadkan ölte meg.
- A végek vitézei többnyire nem éltek haláluk napjáig, mert már korábban elesetek.
- Lincoln anyja már csecsemő korában meghalt.
- És akkor a költő megírta a Szundi két apródja című verset.
- Julius Ceasart a márciusi Idusok ölték meg.
- Egyiptom slakói a múmiák.
- A Magna Charta Libertatum kimondta, hogy ugyanazért a b nért senkit nem lehet kétszer megölni.
- A kutatók az shazában megtalálták az smagyarok hátrahagyott részeit
- A Bibliát Guttenberg találta fel.
- Anonymus III. Béla névtelen jegyese volt.
- A XVIII. századi f urak palotakertjei tele voltak szépen nyírt szök kutakkal.
- A baktériumokról: - Van mikroszkopikus, ami kicsit nagyobb, mint ami mikroszkóppal látható.
- A középkorú lovagok a lovagi tornákon mindig egy hölgyet t ztek maguk elé.
- A nemzetiségi iskolákba több ajkú diákok járnak.
- Nyáron n a kalapos gomba, télen a kucsmagomba.
- Villon f m ve az Ótestamentum.

- Apa, tudod én az iskolában PC-t, Mp3-t Smartphone-t használok. Ti mit használatok az iskolában?
- AZ ESZÜNKET, fiam.

Kedves fiam! Remélem jól vagy. Mi anyáddal megvagyunk. Örölnénk, ha kikapcsolnád a géped és lejönnél vacsorázni.

- A görög ábécé kezdete: alfa, béta, céda...
- II. József, a vaskalapos király Mária és Terézia fia volt.
- A fecske egy költöz madár olyan, mint a gólya, csak sokkal kisebb és nem hasonlít rá.
- Barbarosa seregében kitört a pestis, amely elől maga a császár is csak álruhában tudott menekülni
- Ady Boncza Bertalant vette feleségül.
- Bombay éghajlata olyan egészségtelen, hogy lakosai máshol laknak.
- A Toldi olyan m , amelyben a f h st feldolgozzák.
- A k olajat kövekb l sajtolták.
- Eötvös József többek között Budán született.
- Csapadékfajta: lisztharmat.
- A cápa jellemzése: Embert nem eszik, de nem lehet benne bízni.
- Milyen betegséget lehet kapni a parlagf t l? Energiát

MIKÖZBEN A TELEFONOK EGYRE OKOSABBAK ÉS VÉKONYABBAK...

...AZ EMBEREK EGYRE HÜLYÉBBEK ÉS KÖVÉREBBEK LESZNEK.

Forsman (Toma) Attila sölvesborgi festömmúvész és szobrász köztéri Murkronan című szoborjavaslata

Sölvesborg är staden som inspirerar en konstnärssjäl! För min del resulterade det i denna staty. Den är byggd av stål.

Presentation av "Murkronan"

Bottenplattan symboliserar en jordglob, mannen till vänster är vänd mot öst och symboliserar solen och kvinnan vänd mot väst symboliserar månen. I mitten står ett barn som håller upp en stad under utveckling. Siluetterna har mittpunkten på den afrikanska kontinenten, varifrån människor utvandrat och spridit sig över jorden. Självt associerar jag till det första människoparet i Norden, nämligen Ask och Embla enligt Nordisk mytologi. Paret och barnet är beklädda med fiskfjäll. Varför? Jo, långt tillbaka i tiden var huvudnäringen längs Blekingekusten fisket.

På den vänstra sidan finns ett kugghjul på mannens och kvinnans axel och ett i mitten på barnets mage. När mannen och kvinnan med ansträngning drar kedjan, så höjer de barnet (framtida generationer). På det sättet växer staden. På plattan som barnet lyfter ser man staden. Runt staden finns kronliknande symboler. Därför heter statyn "Murkronan". I gamla tider byggde man skyddsmurar av trä eller sten kring nya bosättningar. Idag behöver vi inte dessa murar. Vi omger oss i stället av vacker natur. I staden finns vindkraft. Det är min vision, att vi vänder ryggen åt brunkol och kärnkraft. Vi behöver utveckla den gröna energin. På statyns vänstra sida har siluetterna utsträckta armar med tappar. Det symboliserar vingarna, drömmen om kreativitet. Utan den egenskapen skulle inte vår värld se ut som den gör idag. Kedjorna som förankrar verket betyder att vi är bundna vid jorden och att vi ska vara rädda om den.

Attila Forsman